

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

3. In qua variæ dubitationes circa corruptionem & diminutionem habitus
resolvuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

Speciei determinando potentiam sed pro certissimo habendum est, actum esse habitu perfectionem, quia in actu invenitur congeries perfectionum, quae non invenitur in habitu; ergo ille absolute erit perfectior; probatur antecedens enumerando prius habitus perfectiones, ille enim habet diurnitatem, rationem principij, virtutem ad plures actus, & denominare absolute hominem vitiosum, aut virtuosum, istae autem perfectiones non praeponderant perfectionibus actus, habet enim primo ut dixi nobilissimam rationem vitae, quae caret habitus habet esse principium effectivum illius, esse id quo meretur, aut demeremur, quod non convenit habitui. Item esse finem totalem habitus, cum habitus non sit finis actus, sed ex consequenti id habet; unde habitus nequit definiti nisi per ordinem ad actum cum actus minime per ordinem ad habitum definitur. Praeterea actus est perfectio ipsam actum consequens, & quidem ab ipso relinquatur, quasi impulsus, aut pondus, virtutemque ad similem actum inclinans, quae rationes dicunt imperfectionem.

59 Nec perfectiones actus dictas una aequat maior diurnitas; nam intellectio ipsa parum durat, & nihilominus est perfectior albedine, aut nigredine multum durantibus, homo etiam est ferro perfectior, a quo tamen vincitur duratione.

60 Neque id quod additur de universalitate obstat, ex eo enim quod ad plures actus extendatur aliquid non sequitur esse absolute perfectius, alioquin causae universales, ut sol, & astra essent homine perfectiores; imo ignis eodem; ille enim potest innumeros ignes successive producere, imo simul plures in subiectis pluribus simul applicatis, hic valde paucos habere filios. Quod tandem dicitur de absoluta denominatione. Dico habitum denominare virtuosum, & studiosum, quatenus pluribus actibus est comparatus habitus, si enim quaeratur, quare aliquis studiosus sit; ore pleno solemus respondere, quia plures virtutis actus exercere solet; unde etiam si per actus nihil produceretur ex solo exercitio virtutum hominem virtuosum vocaremus: ergo actus est habitus perfectior: ergo si est causa erit causa aequivoce illius, ac proinde erit causa principalis omnium habituum.

61 Obijcies nobis 1. Aristotelem 9. metaphysicae, cap. 5. ubi ait per actiones immanentes nihil fieri. Respondeo, nihil fieri a dextra, vel non fieri earum obiecta; cum vero 7. physicorum, cap. 3. docet ad habitum non dari per se motum, intelligitur de mutatione physica, seu sensibili, seu de mutatione, quae primario tendit ad habitum, habitus enim quasi de consequenti producit ad positionem actus, cuius praecipua tendentia est in obiectum.

SECTIO III.

In qua variae dubitationes circa corruptionem, & diminutionem habitus resolvuntur.

62 Prima sit an defectu subiecti aliqui habitus corrumpantur. Respondeo affirmative de his, qui in corpore resident; nam vi caloris naturalis humidum depascentis defluunt partes corporis: ergo & habitus in illis existentes. Dicunt aliqui

produci habitus similes in parte adveniente. Sed a quo? certe habitus nati sunt tantum produci actibus, nec causa datur creata supplens eorum defectum. Dicere autem illos produci a Deo esse probabile, si pars defluens, & succedens essent eiusdem perfectionis, & ideo illis essent debita eadem qualitates: sed id asserere est voluntarium, in statu enim decrementi partes productae sunt imperfectiores utpote in via corruptionis. Dico ergo in parte adveniente non produci habitum nisi solo usu, nam cum partes defluentes sint in minima quantitate parum habitus deperit, & ita remanet secundum totam fere suam perfectionem, acquisita autem particula nova, facile in ipsa usu habitus instauratur, & ita non sentimus habituum defectum. Aliquando autem tantus potest esse partium defluxus, ut habitus penitus extinguantur, quod videmus in aliquibus infirmitatibus evenire, raro tamen, nam cerebrum cum sit valde frigidum magis resistit actioni caloris naturalis.

Secunda an habitus solo otio minuantur, Res. 63 pondeo negative cum nostris, Suario sect. 12. m. 4. Salas disp. 6. sect. 3. Valent. disp. 6. quest. 5. Azor. lib. 3. cap. 23. Valq. disp. 8. cap. 2. Hurtado sect. 5. §. 39. & aliis apud ipsum praesertim sancto Thoma.

Ratio est quia habitus ex se est qualitas permanens: ergo sola non operatione minime est corruptibilis; patet consequentia in aliis qualitatibus permanentibus, nec dicas talis esse natura: ut si non operetur deficiat, hoc enim gratis dicitur, habitus enim perseverat post actum, & ita manifestum est ab illo non pendere, cum ergo non pendeat necessario ab actu a quo est productus, multo minus ab actu, qui est eius effectus dependebit.

Dices sonum, impulsum, & flammam petere exiguam durationem: ergo & habitus illam potest petere. Frivola consequentia; ex illa enim sequitur, habitum, si operetur sine non operetur, parum esse durable. Deinde in illis est diversa ratio, nam sonus dependet a motu quo deficiente statim, aut paulo post deficit. Impulsus est contra naturam, & ita a gravitate tandem superatur. Flamma dependet maxime a dispositionibus, quae in illa sunt labiles, & aere fortius ventilante deprimitur. Quod hic adducit P. Valquez de specie sensibili conservata in absentia obiecti a nobis est supra reiectum.

Tertia an habitus corrumpantur defectu causa conservantis: Affirmant aliqui dicentes cum habitus cessat ab operationibus vnius habitus attendere ad operationes aliorum, cumque limitata sit virtutis, non posse habitum illum cessantem conservare. Sed hunc dicendi modum improbant P. Suarez num. 10. P. Valquez num. 14. & Salas num. 13. quia anima circa habitum tantum se habet materialiter, & ita illos non conservat quod sic probatur, si anima effective habitus conservaret, cum illi tot sint, non posset sine magno conatu huiusmodi incumbere conservationi. Ideo enim videmus, cum aliquot actus circa diversa elicit obiecta defatigari, & virtutem eius quodammodo exhauriri, nec posse vni rei efficacitate tota vacare: ergo si habitus intensissimis simul producendis attendit, conabitur taliter, ut conatus ipsam ab aliis distrahat operationibus, cuius oppositum manifeste cernimus: ex eo enim quod anima habitus habeat intensissimos

simos non distrahitur ab operationibus, nec conatum eius aliquem experimur.

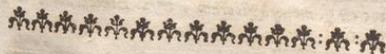
Sed hæc ratio est inefficax, nam anima conservat potentias, quæ secundum Doctores ad ductos ab ipsa distinguuntur. Item supra diximus intellectum agentem secundum adversarios species conservare; quæ sunt innumeræ, & tamen non experimur aliquem conatum circa dicta, nec illi actus animam ab alijs distrahunt operationibus.

Ratio videtur esse, quia anima non defatigatur in ijs, quæ pertinent ad complendum ipsam in ratione principij, quia omnes ille perfectiones vitali modo non sunt productæ, & ita minus habent de motu à se, seu de conatu; cumque anima se habeat respectu illorum ut natura, sicut se habet obiectum, quod quidem non defatigatur in omittendis speciebus, sic neque illa, & ita ad plura conservanda poterit attendere, ne recurratur ad causas universales.

Quarta an habitus corrumpantur defectu dispositionis subiecti. Breviter determino, habitus qui sunt in anima nunquam destrui in dispositione subiecti, eo scilicet quod in corpore aliquid contingat varians temperamentum. Probat, quia nullus ex solo defectu corporis scientiam, aut virtutes amittit; Quod valde efficax confirmat experientia, si enim quis gravi infirmitate, imo & infania usum habituum amisit, cum post modum salutem recuperat etsi eandem experitur facilitatem circa virtutem, & scientiam: ex quo elicitur; etsi aliqui habitus quoad usum à corpore dependant, non tamen quoad entitatem, & ratio est, quia sunt spirituales, & ex se permanentes, sequunturque naturam animæ ipsius, videantur citati Auctores.

Quinta an habitus per actus corrumpantur. Respondeo corrumpi mediate, quatenus actus habitum producit, quicquid alij dicant contententes habitum ab actu immediate corrumpi, qui non audiendi, quia actus, & habitus non contrariantur, sunt enim in diverso genere, & magis differt actus ab actu, quam ab habitu, videatur Suarez à n. 17.

Sexta an quilibet actus habitum diminuat. Respondeo negative, nam actus ita remissus esse potest, ut nullum relinquat habitum, quod supra adverti.

QVÆSTIO VII.

De subiecto habitus.

SECTIO I.

In qua de habitu voluntatis, & appetitus sensitivi, &c. agitur.

P R I M A conclusio: de voluntate pro certo habetur habere habitus præcipue ex dictis supra, ubi probantes dantur habitus distinctos à potentijs id maxime ostendimus in voluntate, & quidem cum illa libera sit ad ipsam selectendam multum conferunt. Hæc compuloria, nec dici potest cognitionem sufficere, nam parum attendentes

aliquando facillime amamus, aut fugimus, seu odio habemus, quia operamur ex habitu, quod non contingeret si sola cognitio impelleret, quæ tunc videtur obdormiscere.

Secunda conclusio: appetitus sensitivus est capax habitus, sic P. Suarez, Vazquez, Fonseca, Salas, Lescius in brevi explicatione virtutum opere de iustitia supposita.

Est sententia expressa Divi Thomæ 1. 2. q. 66. 3
art. 1. ubi ait in appetitu esse virtutes: sed virtutes sunt habitus; ergo secundum Divum Thomam in appetitu dantur habitus.

Ratio est experientia, nam replicatione actuum appetitus fit promptior ad aliqua sensibilia; nec dici potest id à sola cognitione provenire, nam hac ratione etiam à voluntate habitus essent tollendi; Nec verum est quod alij dicunt id provenire ex impedimento, aut recta dispositione organi, ratione quorum actus variantur. Nam virgebo similiter in voluntate, quæ pro varia dispositione corporis dici potest iam prompte iam ægre operari, corpus enim quod corrumpitur aggravat animam. Item appetitus rationi subijcitur, & maxime est homini conveniens, ut simul in idem utraque propendeat facultas; ut ergo rationi obediat promptius, debent aliqua in ipso poni inclinationes.

Difficile autem est, quod P. Salas docet appetitum videlicet esse facultatem indifferentem, ita ut pro varietate circumstantiarum, vel imperij voluntatis possit circa idem obiectum, & eodem modo representatum varios, & contrarios actus habere.

Difficile inquam est, & mihi videtur impossibile; nam perfecta indifferentia, & libertas nequit stare in facultate organica, alioquin ex libertate non bene rationem spiritus, in anima probaremus. Et quidem ex defluxu rationis nequit phantasia discernere competere; ergo minus libertas convenire poterit appetitui, alioquin actibus solius appetitus possemus peccare, quod implicat, cum enim appetitus non dirigatur immediate ratione, sed sensu; inde est quod contra rationem distantem quid sit bonum, quid sit malum formaliter non operetur, ideo illa ratio non habet vim ad probandum appetitum esse capacem habituum.

Sicut autem mens voluntatem dirigens habet habitus, sic, & phantasia habebit illos, cum dirigat appetitum eorum capacem.

Tertia conclusio: in membris corporis dantur habitus ad motus artificiales prompte exercendos, quia certum est muscus in manu, & qui saltat in pedibus habere facilitatem ad pulsandum instrumentum, & ad artificiose saltandum: sed facilitas est habitus; ergo dantur habitus in membris corporis, nec enim credibile est facilitatem illam esse tantum ab speciebus mentis, quæ usu perficiuntur ut vult Hurtado, nam species non habent immediatum influxum in opus externum, illæ enim non operantur nisi media cognitione, non influere cognitionem in externa opera est doctrina constans ipsius Hurtado. Nec dici potest tantum id contingere ob impedimentum aliquod usu ablatum, ut dici solet de virga viscosum amittente humorem; nam multi gracilibus digitis præditi huiusmodi carent præritudine, & alij illam cum grossitie illorum assequuntur. Item usu experimur membra aliqua ita assuescieri his motibus, ut cum minimo conatu, & nobis

PHANTASIA
HABITUS
CAPACEM